

34(034-5)
1492-11

уноу нови инвентар бр.
уара 1942 год.
Београд

2782
2

Поштарина плаћена.

Год. XXI

НОВИ САД 15. II. 1941.

Број 2

Годишња претплата Д. 120.

Лист излази месечно.

ЗБИРКА

ОДЛУКА ВИШИХ СУДОВА

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

XXI

1941

ВЛАСНИК И УРЕДНИК:

Др. НИКА Ј. ИГЊАВОТИЋ

СУДИЈА КАСАЦИОНОГ СУДА У НОВОМ САДУ

Садржај: 13 Принадлежности општ. чиновника. — 14 Клаузула одобрења сироч. власти. Јединствен правни посао. Закључивање из чињеница. — 15 Посредник. — 16 Рушење куће је опасан рад. — 17 Грижење јасала главна мана. — 18 Понављање доказ. поступка пред. призивном судом. — 19 Измакла корист у посебној парници. — 20 Пресуда без чињеничног стања. — 21 Потпис пресуде по једном члану већа. — 22 Путар је економско чељаде. — 23 Уговор о служби. — 24 Обележење границе. — 25 Индустијско предузеће. Прековремени рад. — 26 Уговор о осигурању. — 27 Колективни уговор. Одбијање пореза од плате. — 28 Располагање имовином брачних другова. — 29 Укидање имовне заједнице (кад је одређена дражба). — 30 Два адвоката. — 31 Лична одговорност наследника. — 33 Исправка и правни лек. — 34 Оправдање предбележбе. — 35 Издржавање у новцу или у природи. — 36 Погодба после прекида небрачног односа. — 37 Претплата на књижевне производе. — 38 Culpa in eligendo. — 39 Начелна одлука о прековременом раду. — 40 Стицање ствари од невласника.

ШТ

Библиотека Мин. Правде
Београд.

Распис Министарства Правде
у вези са Уредбом о ликвидацији земљорадничких дугова

Број Су 2244/1/37.

Господину
Старешини Среског суда

Нови Сад.

Министарство правде доставило је овом Претседништву акт број 43992 од 12 маја 1937 г. ове садржине:

По чл. 21 Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова установе из ст. 1 чл. 7 дужне су, пре него што изврше предају исправа Привилегованој Аграрној банци, затражити од суда обуставу свих предузетих судских радњи по односним потраживањима. Суд има обуставити судски поступак и по тражењу дужника земљорадника.

Пошто су по чл. 55 Уредбе сви послови, судске радње и све исправе по Уредби ослобођени свих такса изузев такса за жалбу Окр. суду, Министарство правде сматра да је и поступак по чл. 21 Уредбе, изузев жалбе Окружном суду, ослобођен свих такса.

Са предњим сагласило се и Министарство финансије актом број 27239 од 16 априла 1937.

Горњи распис достављам г. г. члановима овог Апелационог суда ради знања, а г. г. Претседницима Окр. судова ради достављања подручним им судовима стим наређењем, да ми о учињеноме поднесу извештај у року од 8 дана.

Потребне отправке расписа за подручне судове шаљем у прилогу.

Нови Сад, 19 маја 1937 године.

Претседник Апелационог суда
Жив. Поповић, с. р.

Број Су 2247/1/37.

Господину
Старешини Среског суда

Нови Сад.

Министарство правде доставило је овом Претседништву акт број 45498 од 17 маја 1937 г. ове садржине:

Привилегована аграрна банка А Д. актом број 419977 од 14 маја 1937 г. известила је Министарство правде, да су чести случајеви где судови не врше оцењивања прихода дужника у

Тужитељ према излагању тужбеном покреће своју тужбу на основу законске цесије према последњем ставу § 97 цитираног закона, који гласи: „Ако осигуранику или његовим сродницима припада услед несрећног случаја право на накнаду према трећем лицу то право прелази до износа стварно издатих потпора и накнада на средишњи Уред за осигурање радника“.

Ова одредба закона, дакле остварење захтева средишњег уреда за осигурање радника не везује ни за какав предуслов нити чини икаква ограничења у том погледу, него право на накнаду према трећем лицу (у овом случају према туженој) преноси до износа стварно издатих потпора и накнада на тужиоца, из чега излази да се у овом случају не могу применити општи прописа који се односе на цесију, зато тужена не може с успехом ставити тај приговор да је склопила нагодбу са овлашћеним на накнаду, нити та нагодба може ићи на штету тужитеља, према чему је за њега без важности.

Према томе у случају, одговорности трећих лица није потребна претходна кривична пресуда као предуслов да тужитељ учињене издатке за хранарину и ренту може тражити од одговорног трећег лица (дакле од послодавца или његовог поузданика) а на темељу законске цесије из § 97 закона о осигурању радника.

Пошто је тако утврђена одговорност тужене за накнаду утужених издатака за Г. М. тужитељу, као законском цесионару Г. М. у погледу стварно издатих потпора чија висина није спорна те пошто тако не подлеже ревизијски разлози из § 597 т. 2, 3 и 4 Грпп., на којима тужена заснива своју ревизију ваљало је ревизију тужне као неосновану одбити и судити као у диспозитиву.

Нови Сад, 9 октобра 1940 године.

13.

Саор о праву на принадлежности општинских јавних службеника спада у стварну надлежност управних

Сл. р. ср / 407

власти, и то како у питању установљења права на прина-
длежности, и њихове висине, тако и у погледу саме
наплате по управним властима признатих и установље-
них принадлежности. (Кс. у Н. Саду, Су. 743-940).

Разлози: Како је једно веће овог Касационога суда
у своме закључку од 3 новембра 1939 године број Рек.
II. 234-1939 оглашеним важном одлуком усвојило стаја-
лиште да спор о праву на принадлежности општинских
јавноправних службеника, уколико се ради само о на-
плати по управним властима већ признатих и установље-
них принадлежности, спада у стварну надлежност редов-
них судова, а друго веће у своме закључку од 13 јуна
1940, бр. Рек. II. 83-1940, који је такође оглашен важном
оллуком, заузело противно стајалиште, да спор о при-
надлежностима општинских јавноправних службеника ка-
ко у питању установљења права на принадлежности, и
њихове висине, а тако и у питању саме наплате прина-
длежности спада у стварну надлежност управних власти, ва-
љало је у смислу прописа §-а 57 Зак. о уређењу редовних
судова по томе питању донети начелну одлуку, обавезну
у смислу §-а 58 Закона о уређењу редовних судова за
сва већа Касационога суда, како би по томе питању ре-
шења у конкретним случајевима била у будуће једно-
образна.

Заузимајући у диспозитиву истакнуто правно стаја-
лиште, Касациони суд руководио се разлогом, да у сми-
слу §-а 1 Грађ. п. п. грађански судови врше власт т. ј.
имају стварнога делокруга да поступају само у грађан-
ским правним стварима. У смислу, пак, чл. 25 Уводног
закона за Закон о судском поступку у грађанским пар-
ницама, где Грађ. парн. поступак упућује на наређења
грађанског права, имају се подразумевати прописи Гра-
ђанског Трговачког, Меничног и Чековног права, као и
прописи других закона, уколико у њима има наређења
приватнога права. Очеvidно је, дакле, да се под изразом

„у грађанским правним стварима“ у §-у 1 Гр. п. п. имају
подразумевати само они спорни предмети, који проистичу
из приватно правних односа. У смислу Закона о општи-
нама од 24 марта 1933 године, општински чиновници,
уколико нису код општине намештени на основу уговора
приватноправне природе, јесу јавни службеници и њихов
однос према општини јесте јавноправнога карактера.
Према томе је јавноправнога карактера и спор који се
појављује у погледу принадлежности јавноправних оп-
штинских службеника, активних или отпуштених, било
да се он односи само на питање права на принадлежно-
сти или њихове висине, било да се односи на наплату
по управним властима признатих и установљених при-
надлежности, те он у оба случаја спада у стварну над-
лежност управних власти, а не у стварну надлежност
редовних судова. У §-у 112 Закона о градским општи-
нама изричито се прописује да су односи између градске
општине и њених службеника, изузимајући контрактуалне
службенике, јавноправне природе, и да се спорови о
принадлежностима таквих службеника као и спорови о
пензијама административни. Нема пак, ни у Закону о
општинама таквога прописа из којег би се могло изве-
сти да то исто правило не би вредило и за општинске
службенике, уколико и они нису запослени код општине
на основу уговора приватноправне природе. Напротив, у
§ у 88 Закона о општинама изричито је прописано да су
спорови о праву на пензију и одређење количине пензије
административни, па не постоји никакав законски разлог
да се у погледу принадлежности активних или отпуште-
них општинских службеника примењује друкчије правило.

Нови Сад, 23 децембра 1940 године.

14.

*1. Клаузула одобрења купопродајног уговора од стра-
не сирочадског стола, има се сматрати као битни услов
за важност купопродаје за малољетнике. — II. Против*

решења тужорске власти, може се тражити правни лек код редовних судова само у случајевима предвиђеним у §-у 191 зак. чл. XX:1877. — III. Јединствени правни посао. — IV. Из чињенице, да су малолетни продавци, купцу плаћали кирију за уживање стана у продатој кући, ако су то чинили под притиском прилика, не може се извести тај закључак, да су накнадно одобрили продају. Притиском се има сматрати и то, када је против малолетних донесена извршна пресуда у погледу деложације.

(Касациони суд одељење Б. у Н. Саду, Г. 273-1928).

Касациони суд ревизионој молби туженога делимично места даје, пресуду Апелационога суда делимично мења тако, да тужитеље са тужбом у погледу измакле добити одбија, а призивне трошкове међу странкама узајамно укида. — У осталим деловима ревизиону молбу туженога одбија.

Ревизионе трошкове међу странкама узајамно укида.

Разлози: Пресуду Апелационог Суда напао је ревизионом молбом тужени. — Жали се да је Апелациони Суд донео пресуду са повредом материјално-правних и формално-правних правила и да је чињенично стање установио у противности са садржином списка. — Сирочадски сто је, жали се тужени, решењем бр. 53857/913, купопродајни уговор у корист малолетнога одобрио и ово је решење постало правоносно. После овога решења нису могле сирочадске власти улазити поново у претрес и решавање овога питања, те су доњи судови погрешили када нису установили, да је купопродајни уговор у погледу дела некретнине, који припада малолетном, правоносно одобрен. Ова је погрешка утолико већа, јер је тужени налогу сирочадског стола да куповину у року од 60 дана исплати удовољно, о чему је сирочадском столу поднео и обрачун.

Погрешно је стајалиште нижих судова да редовни судови не могу ревидирати нити поништавати одлуке

административних власти, јер судови, према сталној судској пракси редовно поништавају одлуке сирочадског стола донесене противно одредбама 113 §-а XX зак. чл. из год. 1877. — Погрешно је и стајалиште као да је за ваљаност уговора потребно да он буде снабдевен са клаузулом одобрења, јер је уговор већ самим одобрењем сир. власти постао перфектним. — Тужитељи су и накнадно признали ваљаност уговора, јер су се 16 октобра 1920 год. са туженима нагостили и узели кућу под закуп.

Погрешно је и установљење доњих судова, да је спорни уговор јединствен правни посао, јер су прво и друго ред. тужитељи, предали туженоме посед својих делова некретнине још 6 маја 1914 год., без обзира на решење сир. стола. У 4 т. уговора овластили су га да њихове делове може и грунтовно одмах превести на себе, а молбом бр. 18650/914 су тражили, да сир. сто изда туженоме уговор и да тужени може тражити укњижбу права власништва на њихов део без обзира на решење сир. стола.

Измакла добит не припада тужитељима ни у коме случају, па ни од дана предаје тужбе, јер су тужитељи ставили куповину у судски полог само условно и у недовољној своти.

Ове жалбе туженога основане су само јединим делом и то у питању измакле добити коју тужитељи потражују.

Према пропису 209 §-а XX зак. чл. из год. 1877, у случају када сир. власт уговор који јој је ради одобрења поднесен, одобри, има се ово одобрење навести на сам купопродајни уговор. Неспорно је међу парничним странкама да ова клаузула на уговор, после првога одобрења уговора од стране сироч. власти, које је уследило решењем бр. 53857/913 год. није наведена. Па како се ова клаузула, према поменутом законском пропису има сматрати битним условом ваљаности купопродајнога уговора у погледу дела малолетнога, није према томе од пресудне

важности за решење спора питање, да ли су сир. власти, после првога одобрења уговора могли поново узети у разматрање и решавање питања одобрења или нису. Према пропису 191 §-а турскога закона, међутим, против правоваљанаго решења турске власти, може се код редовних судова тражити правни лек само у случајевима које закон изрично помиње. Па како на купопродајни уговор клаузула одобрења после првога решења сир. власти није била наведена, не би се могао поступак сир. власти, којим су поново узеле у претрес питање одобрења уговора никако сматрати против законитим, па ни у случају кад неби постојало изричито законско наређење да се код редовних судова против одлука сир. власти не може тражити правни лек.

Неоснована је и жалба туженога као да купопродајни уговор неби био јединствен правни посао. Према 2 т. уговора куповнина је платива након одобрења уговора од стране сир. стола, из чега излази да су странке и у погледу делова пунолетних хтеле уговор сматрати перфектним само у случају, ако сир. власт уговор у погледу дела малолетнога одобри. — Истина да је тужени, по уговорном овлаштењу ушао у посед куће још 6 маја 1914 год. али је ушао у посед целе куће, дакле и дела малолетнога, а пунолетни продавци нису у уговору посебце пристали, да тужени може ући у посед њихових делова без обзира на одобрење уговора од стране сир. власти. Исто тако нису пунолетни продавци пристали да тужени може право власништва грунтовно укњижити без обзира на одобрење уговора од стране сир. стола, јер је и грунтовно укњижење дозвољено туженоме на целу кућу, дакле и на део малолетнога, што је ово учињено очевидно само за случај да сир. власт уговор у корист малолетнога одобри. — Ни молбом бр. 18650/914 нису пунолетни тужитељи признали туженоме право на њихове делове куће без обзира на одобрење сир. стола, као што тврди тужени, него су заједно са туторицом трећег реда

тужитељи, тражили да сир. сто уговор за малолетнога одобри.

Првостепени суд, оцењујући исказе преслушаних сведока, установио је као чињеницу да тужени није могао доказати да су тужитељи склопили са њиме нагоду, којом су му признали право власништва на кућу. Тужени тврди да би ову нагоду склопили били са њим само прво и треће ред. тужитељи, те би тако право туженога на део друго ред. тужитеља, остало и после овога наводнога поравнања споран. Како је, међутим, Апелациони суд примио и ово установљење прво ст. суда, које тужени ревизионом молбом на основу прописа 534 § Грпп. не напада, оно је према пропису истог зак. чл. и за Касациони суд меродавно. Тужитељи (прво и треће ред) узели су истину у закуп кућу од туженога, али су то они учинили, пошто их је тужени, на основу судске пресуде приморао да се из куће иселе, те се не може сматрати да су тужитељи, приморани да кућу узму под закуп, признали тиме туженом право власништва на кућу.

Како тужитељи, међутим, куповнину од 15.000 круна нису ставили у судски полог безусловно, него су право на подизање ове своте признали туженоме само уз испуњење услова које су поближе означили у тужби и у положној молби, и на тај начин онемогућили да тужени куповнину из судскога полога, без икаквих услова дигне, није се могла тужитељима досудити измакла добит, те је стога пресуду Апелационог суда у томе делу ваљало променити и судити као у диспозитиву.

Остале жалбе туженога, после овакога стајалишта Касационога суда као беспредметне, саме по себи отпадају.

Одредба о призивним и ревизионим трошковима оснива се на прописима 543, 508 и 426 §§ Грпп.

Нови Сад, 26 јуна 1928 године.

* * *

Ад. I. види: II, 10, 35, — IV, 15, — V, 35, — VIII, 24, 25, — IX, 16, Ад. III. види: III, 73, — IV, 36, — VI, 83, — VIII, 24, — X, 36 — XI, 142, — XV, 45.

15.

Посреднику који се не бави посредовањем као обртом, само онда припада награда, ако је имао налог и ако је уговорена награда.

(Кс. у Новом Саду, Рев. II. 16 1937)

Касациони суд ревизију туженог уважава, нападнуту пресуду привног суда преиначује тако, да тужитеља са тужбом одбија.

Осуђује тужитеља, да плати туженом у року од 15 дана под теретом принудног извршења у име трошкова пред првостепеним судом 160 динара, у име привних 240 динара и у име ревизионих 193 динара.

Разлоги: Против пресуде Окружног суда у П. Бр. Пл. 663-36 од 11 новембра 1936 године поднео је ревизионо писмено тужени, молећи да се нападнута пресуда преиначи, тужитељ са тужбом одбије и осуди на плаћање парничног трошка, а са разлога, што се пресуда привног суда оснива на чињеничним претпоставкама, које стоје у противности са парничним списима. Наиме ничим није доказано, да је тужитељ имао од њега налог да посредује нити одговара истини, да је посредничка награда била међу њима уговорена, напротив из исказа П. види се, да је тужитељ и ако је уопште покушао посредовати и ово учинио, јер је лично у том послу био заинтересован као опуномоћеник фирме Б. и Г., која је фирма имала такођер удела у ових 20 вагона кукуруза; па пошто је сведок П. изјавио да тужитељ никакав налог није добио за посредовање, а других доказа у списима нема у погледу те чињенице, то када је привни суд установио да је тужитељ налог добио, исто је установио противно садржини парничних списа.

Овај разлог ревизионог писмена туженог је на закону основан.

Тачно је изрекао привни суд да је правно правило то, да за посредовање припада посреднику награда и ако

се не бани посредовањем као обртом, ако је уговорена награда и ако је имао посредник налог за посредовање.

У конкретној ствари, привни је суд налог за посредовање установио закључивањем из чињенице, што је раније Х. и тужитељу дато овлашћење за продају жита у Б. као и из факта посредовања, међутим пошто се из исказа сведока П., а чијем исказу тужитељ није приговарао види, да тужитељ није добио налог од туженог за посредовање продаје 20 вагона кукуруза фирми Ф., напротив да је спорни посао сам тужени закључио, а ако је посредовао тужитељ, да је посредовао као заинтересован опуномоћеник фирме Б. и Г. која је са 20% била заинтересована код тих 20 вагона, тиме је привни суд, пошто директног доказа о налогу нема, противно парничним списима установио, да је тужени дао налог тужитељу за продају 20 вагона кукуруза.

Како према томе нема налога за посредовање јер сам факт посредовања није довољан а тужитељ није доказао, да му је посредовање обрт, то је привни суд повредом материјалног права донео нападнуту пресуду.

Како није доказан налог, отпада оно питање да се расправља, колика награда припада тужитељу, а због чега се тужени у ревизионој молби жали.

Како је према томе ревизиона молба туженог основана, ваљало је нападнуту пресуду преиначити, те донети пресуду као у тенору.

Изрека о парничним трошковима темељи се на § 143 и 152 грпп.

Нови Сад, 16 октобра 1940 године.

16.

Са гледишта отштете због несреће, рушење куће је опасан рад, па се стога имају применити правни прописи о опасном погону.

(Кс. у Новом Саду, Г. 362-1930).

Касациони суд ревизионој молби туженога делимично места даје, те делимичном променом пресуде Апелационог суда тужитеља одбија са потраживањем досуђеним по 10.000 динара за свако дете у име одштете за изгубљеног родитеља као одгајатеља, у осталом делу ревизиону молбу туженога одбија а ревизионе трошкове међу странкама пребија.

Разлоги: Тужени напада пресуду Апелационог суда јер је суд изрекао, да је рушење старе куће опасан посао. Но и у случају, да се овакав посао сматра опасним послом не би се могао тужени осудити на накнаду штете, јер је тужени рушење куће поверио стручном лицу, те га ради тога не терети никаква одговорност, а осим тога исказом сведока утврђено је, да је несретан случај наступио баш кривицом пок. С. Ј.

Ове су жалбе неосноване. Не упуштајући се у питање, да ли поред туженога за горњу штету одговара и у којој мери још и подузимач око рушења куће Љ. Р., овај суд налази, да је призивни суд тачно утврдио, да је рушење куће опасан посао и да је према томе тужени одговоран за несрећу, која задеси неко лице из тога посла, у колико није само то лице криво за несретан случај. Суд није утврдио да је пок. С. Ј. крив за несретан случај, јер Апелациони суд то није утврдио. Напротив утврдио је кривицу туженога. Како је тужени, преслушан на расправи признао, да је покојном С. Ј. он наредио, да купи цигље на спољној страни зида, који су са унутрашње његове стране рушени, те исказује и то да нико није и за времена упозорио, да се радници уклоне од зида, када се већ знало да ће зид бити срушен, те да је у последњем моменту чуо узвик, да се уклоне од зида, када је зид већ падао, то горње установљење суда није у опреци са списима. Према томе признању тужени је управљао радницима и пок. С. Ј., кога је он сам и најмио, и он му је заповедао, да купи цигље испод зида. Ни тужени ни Љ. Р., када је већ дошло до обарања

зида није предузео мере да се људи уклоне са противне стране, а тужени се није интересовао за рад на унутрашњој страни зида, и ако је знао да тамо раде на његовом рушењу.

Не долази овде у обзир та околност, да је тужени за рушење узео стручно лице, јер из исказа туженога се види да он пок. С. Ј. и друга своја два радника није предао у надзор подузимачу Р. Љ. него је сам наређивао шта ће радити и где ће радити, те немарност терети самога туженога,

Оној жалби туженога међутим у погледу досуђених 10.000 динара сваком детету у име одштете за изгубљеног родитеља као одгајивача требало је места дати и овај захтев одбити, јер нема таког правног правила, да тужитељи поред накнаде за претрпљену материјалну штету могу тражити посебну одштету за материјалну и моралну накнаду за изгубљеног оца, те је пресуду Апелационог суда у том делу требало мењати.

Услед тога, како је тужени ревизионом молбом делом успео, а делом одбијен, требало је ревизионе трошкове међу странкама пребити.

У Новом Саду, 4 априла 1933 године.

* * *

О опасном погону види: X. 59. — XVI. 53. — XVII. 7. 26. 57. 138. — XIX. 56. 91.

Судска пракса. Опасни је погон: предузеће за дезинфекцију (1052-922); предузеће плина (1705-934); предузеће пловидбе (1314-26); грађевинско предузеће (6392-29); вршидба са трактором тераним елементарном снагом (4326-32); погон лифта тераним елементарном силом (5363-916); водовод (3410-930); електрична железница (1321-926); предузеће за грађење железница (8110-1916); ветрењача као строј теран елементарном силом (642-1933); држање експлозивног материјала (2622-1922); копање подрума (2403-904); копање бунара (5655-928); машина за крушење кукуруза (2342-30).

17.

По сталној судској пракси грижење јасала јесте главна мана. Купац може своје потраживање са наслова одговорности за недостатке купљене ствари, остварити путем тужбе или путем приговора.

Кс. у Н. Саду, Рев. II. 739-1937).

Касациони суд ревизију туженог уважава, нападнуту пресуду призивног суда преиначује тако, да тужиоца са тужбом одбија, и уједно се тужилац осуђује да плати туженом..... Из образложења:

Недостатак у поступку на који се тужени у ревизији жали што није саслушан стручњак који би установио да је на једном продатом коњу установљена мана грижења јасала, главна мана, која битно утиче на способност животиња, ради које је и купљена, не постоји, јер је првостепени суд на расправи 30 јануара 1937 саслушао ветеринарског стручњака др. Ф. Б. који је у горњем правцу пред судом саслушан, где је дао прецизно своје мишљење о нарави и последицама мане грижења јасала по коњу.

Тужени његовом вештачком мишљењу није ставио никакав приговор или замерку, па се стога против наведеног формалног недостатка у горњим правцу у смислу § 260 од. 1 грпп. више жалити не може.

Према томе не подлежи ревизијски разлог из §-а 597 т. 2 грпп.

Даља жалба туженикова је, што је призивни суд ману грижења јасала прогласио небитном и што није уважио *exсерtio quanti minoris*, пошто да таква мана смањује вредност купљеног коња бар за 600 динара, је основана.

Тужени је на име у законитом року од шест месеци, рачунајући од дана купа коња, ставио путем приговора у овој парници своје потраживање са наслова јемства услед недостатка код купљеног коња, дакле није морао у

погледу тога тражења устати посебном тужбом или протужбом када је благовремено обавестио тужитеља о мани и ставио му до знања свој захтев у погледу јемства.

Како је тужени ставио и приговор за снижење цене, тужитељ се није изјаснио, да би свота од 600 динара била много или мало у погледу мање вредности спорног коња са маном, дотично како тужитељ није порекао висину вредности недостатка, то, јер се мана грижења јасала по сталној судској пракси и по својој нарави сматра главном и битном маном, тужитељ није био овлашћен тражити остатак куповине у утуженом износу, па пошто је призивни суд правну ствар погрешно оценио (§ 597 т. 4 грпп.) ваљало је у смислу § 604 грпп. призивну пресуду преиначити, тужиоца са тужбом одбити и пресудити на плаћање призивних и ревизијских трошкова у смислу § 143 и 152 грпп.

Нови Сад, 6 новембра 1940 године.

18.

Ако призивни суд нађе да чињенична установљења првог суда нису у свему тачна, он ће морати поновити доказни поступак и поново преслушати сведоке које је први суд преслушао. Ако призивни суд без понављања доказа установи друго чињеничко стање, постоји ревизијски разлог из тач. 2 §-а 597. Грпп.

(Кс. у Н. Саду, Рев. II. 19-1938).

Касациони суд поводом ревизије тужитељице Л. И. укида пресуду призивног суда и ствар враћа истом суду на нов поступак и доношење нове одлуке, којом приликом ће се узети у обзир и досадашњи ревизијски трошак.

Образложење: Након првостепене пресуде остало је још спорно власништво под тачком 4 дражбеног записника од 12 фебруара 1937 наведеног гласовира за који тврди I редна тужитељица да је њена својина. Призивна

пресуда је призиву туженог дала места и одбила тужитељицу I реда са захтевом да се спорни гласовир изузме испод оврхе, коју је ради дужних 1000 динара водио садањи тужени против П. Ф. и његове супруге.

Против те пресуде поднела је тужила I реда ревизију предлажући да се тужбени захтев гледе спорног гласовира уважи, те тужени пресуди на накнаду првостепених призивних и ревизијских трошкова.

Према садржају тужила I реда је заснива на пропису § 597 т. 2 грпп. сматрајући да призивни суд без саслушања странака односно јер није вратио списе призивног суда ради надопуне доказа, није смео установити, да својина гласовира од тужиле I реда није доказана.

Касациони суд испитујући пресуду призивног суда у границама ревизијског разлога и предлога, налази да је ревизијски разлог, да предлежи недостатак у поступку призивног суда који је спречио, да се правна ствар исцрпно претресе и темељито оцени — основан.

Призивни суд након што је првостепени суд утврдио чињенично стање, да је тужила I реда уговором од 14 јануара 1935 доказала да је њена својина спорни гласовир, није могао у смислу § 582 грпп. друго чињенично стање установити без понављања или допуне доказа, изведених пред првостепеним судом, односно без накнадног извођења доказа, које су странке евентуално безуспешно нудиле у првостепеном поступку.

Пошто је призивни суд ново чињенично стање установио противно горњим прописима, то у призивном поступку има недостатака предвиђених у § 597 т. 2 грпп., који су спречили да се правна ствар исцрпно претресе и темељно оцени, па је стога ваљало у смислу §-а 604 од. 2 грпп. призивну пресуду укинути и ствар вратити призивном суду на нов поступак и доношење нове одлуке при чему ће узети у обзир и трошкове ревизионог поступка.

Нови Сад, 27 новембра 1940 године.

* * *

Призивни суд не мора поновити по првом суду спроведено доказивање, ако овај суд није непосредно спровео доказивање, него ће моћи самостално оценити доказе на основу записника о спроведеном доказивању. Исто тако не мора се поновити доказни поступак ако призивни суд отступи од стајалишта првога суда у погледу правне оцене ствари.

19.

Правно је правило, да се потраживање ради измакле користи некретнина, дакле ради припадака, само онда може посебном парницом остварити, ако је тужитељ у основној парници ради поседа некретнине, изричито задржао себи то право.

(Ас. у Новом Саду, као рев. суд Г. I. Б. 1859-925).

20.

Пресуду призивног суда, која нема установљено чињенично стање, ревизиони суд не може ревидирати, већ ју мора разрешити и призивни суд удружити на доношење нове пресуде.

(Ас. у Новом Саду, као рев. суд Г. I. Б. 3112-928).

21.

Не предлежи повреда формалног права, што је пресуду грађ. призивног суда, на основу §-а 403 Гип. потписао сам један члан призивног сената и за остале чланове, ако су остали чланови тога сената преминули.

(Ас. у Новом Саду, као рев. суд Г. I. Б. 2685-929).

22.

По сталној судској пракси, као и по §-у 23 и 30 зак. чл. XL:1907 пудар је економско чељаде. У смислу §-а 62 цитираног закона за решавање потраживања која потичу из односа између газде и чељадета, надлежна је управна власт. Ова надлежност постоји не само

у погледу утврђене плате економског чељадета, него и у погледу свих потраживања која потичу из овог односа. (Ас. у Новом Саду, као рев. суд Г. I. Б. 3496-928).

23.

Споразум по коме једна странка обећава да ће за случај свога оздрављења другој странци платити извесну своју новца на име награде за негу и дворење током своје болести, јесте уговор о служби за коју се даје накнада по §-у 1152 Аустр. грађ. законика.

(Ас. у Новом Саду, као рев. суд Г. I. А. 748-930).

24.

I. У смислу §-а 34 и 35 зак. чл. XII:1894 само они спорови спадају у делокруг управних власти, по којима треба подићи, обновити или поправити обележену границу. II. Кад није било потребно, да се у парници ради поседа некретнине, прва расправа одреди одмах на лицу места, па је то учињено на молбу тужитељеву, онда трошкове који су тиме проузроковани, мора сносити тужитељ, а тужени само оне трошкове, који би настали без расправе на лицу места.

(Ас. у Новом Саду, као рев. суд Г. I. А. 3774-929).

25.

I. Електричне железнице и осветлење д. д. је индустријско предузеће. II. Код индустријског предузећа постоји прековремени рад, ако радник недељно ради више од 48 часова, дакле дозвољена је компензација дана у оквиру једне седмице.

(Кс. у Новом Саду, Рев. II. 18-1938).

26.

Осигураник, пошто је од осигурача у случају осигурања на десет година добио попуст, ако уговор о осигурању раније престане, дужан је да плати разлику између одобреног попушта и оне премије која би била одобрена за скраћено трајање осигурања.

гурању раније престане, дужан је да плати разлику између одобреног попушта и оне премије која би била одобрена за скраћено трајање осигурања.

(Кс. у Новом Саду, Рев. I. 420-1937).

Поводом ревизије туженики побијану позивну пресуду укида и ствар враћа Окружном суду у Сомбору као позивном суду на поновно расправљање и доношење нове одлуке.

Разлози: Суд првог степена је одбио тужбу, ставивши ван снаге платни налог издат против туженика за своту од 2585.— динара, а са разлога: што је нашао, да раскидом посла десетогодишњег осигурања у десетој години т. ј. после девет година тужилац није претрпео никакву штету у већ одобреном попусту, јер би туженику, према условима Савеза осигуравајућих друштава, припадао трајан попуст од 20% и ако би осигурање било уговорено на девет година.

Позивни је суд првостепену пресуду преиначио и одржао у снази платни налог нашавши, да је за спор меродавно једино то: колико је уговор трајао, те да према томе, пошто је уговорено осигурање на десет година, а услед отказа је трајало 9 година, дужан је туженик да накнади попуст одобрен за случај десетогодишњег осигурања.

Туженик је ревизијом побијао ту пресуду позивног суда због погрешне правне оцене ствари, јер према сталној судској пракси осигурач има права на накнаду само за диференцију између одобреног попушта и оног који би био одобрен за скраћено трајање осигурања, а такве диференције у овом случају нема, јер исти попуст припада код осигурања на 9 и код осигурања на 10 година.

Становиште ревизије основано је. Али како упутства Савеза осигуравајућих друштава нису обавезна, суд првог степена их није могао усвојити као правило, већ је имао да утврђује: да ли је тужила давала и колики попуст за

деветогодишње односно десетогодишње осигурање; ако није она давала попуст под тим околностима, онда се имало путем стручњака утврдити колики је попуст уобичајен код деветогодишњег, а колики код десетогодишњег осигурања, јер штету за тужиљу претставља само оно што она не би одобрила као попуст ако би осигурање било уговорено на 9 година. Но како ове околности може да разјасни и призивни суд, Касациони суд је укинуо призивну пресуду и ствар вратио призивном суду ради поновног расправљања, у циљу претресања и утврђивања за спор важних околности, и доношења нове одлуке. За ту одлуку остали су и ревизијски трошкови у смислу § 153 од. 3 гр. п. п.

Нови Сад, 7 новембра 1940 године.

* * *

Судска пракса. Прва (годишња) премија има да се плати и онда, ако је уговор изгубио важност због неплаћања друге премије, јер у случају прихватања понуде осигураник одмах сноси ризик. (К. 87;85).

Уговор о осигурању, услед тога што полица не одговара понуди, јер је у њој садржана већа премија, него што је означена у понуди, има се сматрати да није закључен, па према томе тужитељ не може од туженог осигураника тражити ни прву премију. (К. 1532-95).

27.

Ако је колективним уговором забрањено послопримцу да заједно ради са неорганизованим радницима, онда запослење таквих радника значи прекршај уговора од стране послодавца — Послодавац је овлашћен, да одбије порез од тражбине послопринчеве, ако је висина тога пореза установљена од стране пореске власти.

(Кс. у Новом Саду, Г. 54-1934).

Касациони суд како ревизиону молбу тужитеља, тако и ону туженога одбија. Ревизионе трошкове међу странкама узајамно укида.

Разлоги: Нису основане ревизионе жалбе странака да је призивни суд, преиначујући делимично пресуду првостепенога суда, повредио правне прописе.

Призивни је суд правилно установио, да је колективан уговор (Тарифа) 29 августа 1932, на дан када су тужитељи требали да ступе на посао, био у крепости и за обе странке обавезан. То потврђују записник од 9 августа 1932; Извештај Савеза удружења графичких радника од 11 маја 1933; Извештај Савеза удружења графичких предузећа у Југославији од 12 маја 1933; Извештај Савеза удружења од 6 децембра 1932, по коме је тужено предузеће тек 30 августа исте године пријавило да иступа из чланства Савеза; најпосле и приложени бројеви Графичкога радника од 6 и 20 августа 1932, у којима је један део нове Тарифе и објављен. Према томе је призивни суд, без повреде правних прописа, установио, да су прописи колективног уговора 29 августа 1932 године били за обе парничне странке обавезни. Према пропису XXIV члана Тарифе, т. 5: обе уговарајуће странке обавезују се да ни с ким неће склапати никаквих нити писмених нити усмених уговора, ни других утаначења, који би штетили интересе друге стране. Призивни суд је, међутим, установио, да је тужено предузеће упркос такој обавези, већ 27 августа 1932 године склопило било појединачни уговор са Х. А. и нудило да такве уговоре склопи и са другим неорганизованим радницима; да су тужени, преко својих заступника, још пре 29 августа изјављивали, да не желе више радити са организованим радницима, него само са такима који ће потписати појединачне уговоре. Та установљења призивнога суда нису таква да се са успехом могу нападати у смислу §-а 534 Грађ. п. п., нарочито она не стоје у противности са списима, јер чињенична установљења призивнога суда искази сведока на које се призивни суд позива, у целини потврђују. Из тих чињеничних установљења се, дакле, може извести закључак, да су тужени били ти, који су, противно обавезама примљеним колективним уговором, уговор прекршили. Како је пак правни пропис, да је извршење уговора власна тражити само она странка, која

је уговор и са своје стране испунила, или бар показује озбиљну готовост да га испуни, тужитељи су били у праву када се 29 августа на рад нису јавили, те су у праву да траже и берива која им у смислу Тарифе за отказно време припадају.

Ваљало је одбити и ревизиону жалбу тужитеља у погледу њихове противтужбе, јер је истина да у смислу чл. 103 Закона о непосредним порезима, спорове између послодаваца и њихових намештеника у погледу пореских одбитака, решава пореска власт, али је међу странкама неспорно то, да је надлежна пореска управа уверењем од 27 децембра 1932 исказала са каквим свотама тужитељи у име порезе на своје принадлежности дугују. Упркос, међутим, томе, да су тужитељи и у току парнице имали времена, да код финансијских власти исходе одлуку, којом би доказали да мање дугује него што се исказује поменутим уверењем, или да не дугују ништа, што нису учинили, правилно је поступио призивни суд, када је сматрао да тужитељи са начекунатим свотама дугују, те их од потраживања тужитељских у корист тужених, који су порезу уместо њих исплатили, одбио. Тужитељима пак остаје и надаље право, да, уколико је то по прописима финансиских закона могуће, траже повратак, наводно, неоправдано уплаћених свота. Тужени код призивног суда нису нудили доказ за то, да тужитељима не би припадале принадлежности у досуђеним свотама, те је и та жалба тужених неоснована. Неоснована је и жалба тужитеља у погледу трошкова поступка код доњих судова, јер је и призивни суд трошкове са разлогом међу странкама пребио, пошто су са тужбом само делимично успели, а противтужба уважена. Ревизионе трошкове је пак ваљало узајамно укинути, јер су обе странке са ревизионим молбама одбијене.

Нови Сад, 11 децембра 1934 године.

28.

Истина да сваком брачном другу припада право

располагања и руковања својом посебном имовином и за време заједничког брачног живљења, но жена може свога мужа овластити да и њезин део некретности изда у закуп. Овај пренос права може се закључити и из конклюдентних чињеница.

(Кс. у Новом Саду, Рев. II. 444-1937),

Касациони суд ревизију тужитељице не уважава. побијана пресуду одобрава.

Образложење: Тужитељица се жали, да је призивни суд повредио формално право, када је установио, да је она кроз четири године прећутно толерирала без икаквог приговора да њен муж управља и њезином имовином, те да је на тај начин прећутно одобрила поступак свога мужа, да изда туженоме у закуп и њезин идеални део у тужби означене некретности који њој припада на основу плодоуживања.

Жалба није основана.

Призивни суд је наиме прихватио чињенично стање из првостепене пресуде, а које је првостепени суд брижљивом и сходно пропису §-а 368 грпп. образложеном оценом свих доказа изнесених у парници установио, те које је према томе и пошто је уследило без повреде правних прописа меродавно и за ревизијски суд.

Из тако установљеног чињеничног стања пак произлази:

да тужитељица и њен муж С. на спорној некретности имају доживотно право плодоуживања; да је муж тужитељице правомоћно стављен под старатељство дне 20 марта 1935 године да је сведок М. Ж. раније, т. ј. пре закупа туженога, спорну земљу узимао у аренду од мужа тужитељичиног, односно од тужитељице и мужа јој; да је тужени у 1932 години узео од мужа тужитељице спорну некретност у закуп на 5 година; да је тужитељица са својим мужем живела у кућној заједници до јесени 1932 године, да је тужитељица живела са својим мужем када је тужени исплатио закупнину; да је спор-

ном некретнином муж тужитељице управљао и да је иста издата туженоме у закуп за време заједничког живота тужитељице и мужа јој; да тужитељица скоро четири године није нападала ваљаност закупа, јер је тужбу покренула тек 29 априла 1936 године, кад је закупно време било већ на измаку.

Из свих тих чињеница, правилно је закључио привни суд, да је тужитељица толерирала управљање њеног мужа и са њеним идеалним делом спорне некретнине, те да је прећутно одобрила поступак свога мужа, да и њен идеални део спорне некретнине изда у закуп туженоме.

Навод тужитељице, да она раније није побијала тај закуп, јер да није имала новца за покретање парнице а да сиромашко право није могла добити, привни суд је правилно ценио и као неуместан одбио, јер да тужитељица ту чињеницу није доказала писменом одлуком надлежних власти, из које би се видело, да је сиромашко уверење тражено, а да је тражење одбијено.

Остале жалбе ревизије тужитељичине, односе се на такве околности, које су изнесене делом тек у ревизионом поступку, пак се услед тога, као такве, ни по привном суду а с обзиром на § 576 грпп. а ни по ревизионом суду с обзиром на § 598 грпп. нису могле у обзир узети.

Услед изложеног, ревизија тужитељице као неоснована није се могла уважити, па је побијану пресуду ваљало одобрити.

Како тужени није дао ревизијски одговор, то му ревизијски трошак није ни досуђен.

Нови Сад, 2 новембра 1940 године.

Види: I 15.

29.

Та околност што је дражба спроведена на некретнину која је предмет парнице ради укидања имовне за-

једнице, није смешња да се ова парница реши, ако дражба још није правомоћна.

(Кс. у Новом Саду, Рев. II. 87-1936).

Касациони суд ревизију туженог не уважава, побијану пресуду привног суда одобрава.

Образложење: Оба нижестепена суда су дала места тужби гледе укидања имовинске заједнице спорних некретнина.

Против пресуде привног суда поднео је ревизију тужени, предлажући да се побијана пресуда преиначи, тужитељ са тужбом одбије и пресуди на плаћање парничних привних и ревизионих трошкова.

Касациони суд испитујући пресуду привног суда у границама ревизијских предлога и разлога налази да су разлози ревизије неосновани.

У приговор ненадлежности Среског суда за пресуђивање овог спора Касациони суд се не може упуштати, јер у том погледу предлеже стварно два једнака закључка нижестепених судова, који су тај приговор одбили, према чему у том правцу нема више у смислу § 622 грпп. места даљој жалби.

Други ревизијски разлог, да се не може тражити укидање имовинске заједнице, јер, да је време за продају неподесно услед садашње кризе, те јер су баш због кризе донесене и Уредбе за заштиту земљорадника које још нису укинуте — не стоји, јер се овде не ради о истеривању заштићене новчане тражбине од дужника земљорадника, него о томе, да се имовна заједница међу сувласницима укине, па се не може рећи да је у ту сврху за продају време неподесно, пошто је ноторно цена некретнина у скоку.

Не стоји ни трећи разлог ревизије, да се не може дозволити укидање имовне заједнице јер да је тужитељу припадајућа половина спорних некретнина продата на јавној дражби 17 октобра 1935 године а за дужан износ

туженом од 1350 динара, ово стога, јер је позивни суд установио, да односна дражба није још правојсна.

Како то установљење није ревизијом нападнуто, меродавно је исто и за ревизијски суд, према чему тужилац има легитимације за вођење овог спора.

Остале околности наведене у ревизији т. ј. како је тужени дошао до власништва своје половине куће, не спадају у оквир ове парнице, а уз то се као новост, изнесена тек у ревизијском поступку у смислу §-а 598 грпп. не могу ни у обзир узети.

Исто се тако не може ревизијски суд упустити у испитивање одлуке о парничним и позивним трошковима садржане у позивној пресуди, јер у том погледу будући је позивна пресуда потврђена, нема у смислу § 622 грпп. места даљој жалби.

Ваљало је стога јер не подлежи ревизијски разлог из § 597 т. 4 грпп. на основу којег према садржају ревизије, тужени позивну пресуду напада — ревизију одбити и одлучити као у диспозитиву.

Нови Сад, 25 септембра 1940 године.

Види: III. 38. 74. 102. — V. 89. — VII. 71. 100. 108. — VIII. 60. 84. 143. — IX. 3. 62. — X. 68. 93. — XI. 123. — XII. 19. 76. 84. — XIII. 67. — XIV. 46. 112. 156. 177. — XV. 134. — XVIII. 116. 117. 180. 241. 259. 260. — XIX. 27. 55. 107. 165. 347. — XX. 82. 133. 246. 255.

30.

Ако странка у току парнице овласти другог адвоката, а не опозове пуномоћ првог адвоката, онда се достава може вршити ма којем адвокату. Ако се одлука достави сваком адвокату странкином, онда се рокови за правни лек рачунају од дана уручења ономе адвокату, коме је раније уручена дојична одлука.

(Кс. у Новом Саду, Рев. 508-1935.)

Види: књ. XIX. сл. 288. * * *

31.

Под потпуном неспособношћу, предвиђеној у §-у 11 зак. чл. XX:1877 има се разумети материјална неспособност, а не физичка неспособност оца или матере.

Кс. у Н. Саду, Рев. 22-936).

32.

Наследник, који је на оставинској расправи примио личну обавезу за дуг оставитељев, дужан је исплатити тај дуг без обзира на висину вредности имовине наслеђене од оставитеља.

(Кс. у Новом Саду, Рев. 703-1939).

33.

Против закључка којим се одбија предлог за исправљање, нема места засебном правном леку.

(Кс. у Новом Саду, Рев. 39-939).

34.

Ако надлежни суд одлучи да се предбележба има сматрати оправданом, тада се на молбу учесника, а на основу правојсне одлуке има забележити ово оправдање. Правни је учинак овога оправдања од дана саме предбележбе.

(Кс. у Н. Саду, Рев. 748-935).

35.

Правно је правило, да се издржавање може тражити у новцу само онда, ако нема могућности, да се удовољи издржавању у природи, наиме само онда се може тражити издржавање у новцу, ако постоје такве околности, које чине немогућним издржавање у природи.

(Кс. у Новом Саду, Рев. 449-1936).

Судска пракса. Издржавање се може тражити у новцу, ако обавезани ускрати издржавање у природи. (К. 151-898).

Издржавање се може захтевати у новцу само у случају неспошљивог понашање једне странке или ако наступи промена у личним околностима странака. (К. 6895-925. Н. О. 770).

Издржавање се има издавати у новцу, ако је издржавање у природи постало немогуће кривицом обвезане странке. (К. 297-901).

Издржавање у новцу — у место у природи — може се тражити и онда, када су странке иначе у парничном односу. (Кс. НС. 64-929 — Збирка X. 41).

Није разлог да се одбије тужба ради издржавања унуке, што је деда вољан, да у природи издржава своју унуку, јер мати није дужна, да своје дете преда другоме ради издржавања у природи. (Кс. НС. 983-924 — Збирка XI. 168).

Види: Књ. XIV. 127.

Ако има више децендената који су обавезни на издржавање родитеља, онда се има досудити новчана вредност издржавања. (К. 181-918).

Издржавање — у колико није уговорено друкчије — по правилу се има давати у натури. Овлашћено лице може у место давања издржавања у природи, захтевати новчану вредност издржавања, ако због неспошљивог понашања обвезаног лица или његове својте, издржавање не може уживати у природи, или ако обвезано лице ускрати издржавање или га не пружа у довољној мери. (Ас. НС. 330-933).

36.

Обвезу на плаћање одређене своте у вези са престајањем небрачног полног односа, као последица двостране неморалности, судска пракса не сматра таквом, која би се косила са јавним моралом, и дозвољава, да се овакви имовни захтеви судским путем остваре, али строго захтева, да споразум буде закључен после престајања до тада постојећег недозвољеног односа, дакле да сагласна изјава странака буде учињена после престанка неморалног односа. (Кс. у Новом Саду, Рев. II. 817-36).

Касациони суд ревизију тужитељице уважава, пресуду позивног суда мења, тако, да осуђује туженог...

Из образложења: Касациони суд испитујући позивну пресуду у границама ревизијских разлога и предлога налази да је ревизија основана.

Тужиља заснива своју тужбу на двома писменим исправама и то на т. зв. „уговору о браку“ од 27-VII. 1935, којом се тужени обавезао тужиљи у име накнаде штете дати 5000 дина, ако се његовом кривицом не растави од тужиље пре него што склопи с њом законити брак, и на „обавезној изјави“ од 18-IX. 1935, којом се обавезује тужени дати 4000 дина у име награде за женске послове, обављене у његовој кући.

Првопоменути уговор је несумњиво ништаван, јер му је садржина управљена на давање у случају, да међу странкама не дође до брака (2 закона о брачном праву).

Међутим друга исправа садржи обавезу туженог на отштету у вези престанка ванбрачног односа.

Обавезу пак на плаћање одређене своте у вези са престајањем небрачног полног односа, као последица прекидања двостране неморалности судска пракса не сматра таквом која би се косила са јавним моралом, и дозвољава да се овакви имовни захтеви судским путем остваре, али строго захтева, да споразум буде закључен после престајања до тада постојећег недозвољеног односа, дакле да сагласна изјава странака буде учињена после престанка до тада постојећег неморалног односа, јер само онда несумњиво долази до израза, то, да је имовно давање дато у намери, да се прекине до тада постојећи неморални однос, и да је оно учињено са намером да се олакша будући живот женске, или да се награди стварно вршени рад у домаћинству, а не са намером да се награди неморални однос.

Како је ненападнуто по првостепеном суду установљено да је друга исправа т. зв. обавезна изјава од 18-IX. 1935 сачињена после престанка небрачног односа између тужиље и туженог, то је њоме по туженом примљена обавеза на исплату 4000 динара правно ваљана, па је стога ваљало уважавањем ревизије позивну пресуду у смислу § 604 Грпп. преиначити и тужби места дати, те судити као у диспозитиву.

Призивни и ревизијски трошкови су досуђени по § 143 и 152 Грпп.

Нови Сад, 4 новембра 1940 године.

* * *

Види: IV. 2, — XI. 73, — XIII. 94, — XIV. 54, — XVIII. 101, 150.

37.

Онај коме се пошаље неки књижевни производ (књига, лист и сл.) који овај није наручио, није дужан да се изјасни о прихватању или неприхватању те добивене понуде, нити је дужан да тако примљену створ врати, нити да плати њевину цену, сем случаја из § а 320 Трг. зак. Али ако адресат без поруџбине послату му ствар стварно прими и с њом као са својом располаже (н. пр. употребљава ју, просече књигу, чита ју или стави у своју библиотеку и сл.) тада је дужан да вредност (цену, претплату) те ствари плати, јер наведене чињенице доказују, да је прималац стављену му понуду прихватио. (Кс. у Новом Саду, Рев. II. 255-936).

* * *

По себи се разуме, да онај ко се једном претплатио на неки лист, не мора сваке године поновити своју изјаву у погледу даљег слања листа; његова обавеза у погледу плаћања претплате постоји све дотле док не откаже лист, јер једном дата изјава већује док се не повуче.

38.

Тежачке девојке од двадесет година способне су да рукују колима и коњима. Према томе власник коња не одговара за штету, тражену на тој основици, да је власник коња изабрао лице неспособно за терање коња.

(Кс. у Новом Саду, Рев. II 299-936).

Касациони суд ревизиону молбу тужитеља одбија, док ревизиону молбу туженог уважава, нападнуту пресуду мења, тако да се тужитељ с тужбом одбија и осу-

ђује да плати туженоме на руке његовог правозаступника у име првостепеног парничног трошка 5809 дин. у име другостепеног 6370 дин. и у име трећестепеног 1100 дин. у року од 15 дана под претњом принудног извршења.

Разлози: Против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Бр. Г. 1941-1932-36 од 7 фебруара 1936 год. поднели су ревизије, како тужитељ тако и тужени.

Тужитељ у својој ревизији жали се против пресуде ради тога што му у целости није досуђена тражена свота, а поглавито одштета у износу од 50.000 динара, јер је доказао да је нехатом тужениковим дошло до несреће, коју је његов син претрпео, ради чега је тужени и дужан да штету надокнади.

Напослетку жали се, што му није досуђена 4600 динара, коју своту мора да плати стручњацима, као и своту од 465 динара коју је исплатио шоферу Т., даље лекару др. А. 1200 динара, те напослетку своту од 3874 динара за његове издатке. Тужени у својој ревизији напада пресуду ради тога, што је Апелациони суд његову кривицу утврдио само на основу тога што је крив у томе, да је Ш. Б. дао таква кола на расположење ради ношење ђубрета на којима седиште није било причвршћено на колима и тако се могло десити, да је пригодом поплашења коња, седиште са једне лотре спало у кола и стим заједно пала и Ш. Б. и тако изгубила власт над уплашеним коњима, те није била у могућности да несрећу спречи.

Пошто та околност, да није било седишта на колима причвршћено, ни у I ст. ни у II ст. поступку није се расправљало, даље да тужитељ ову околност није ставио као предмет тужбе, него стално, само из тог разлога видео одговорност, јер је једној девојци поверена возња са колима, из тога разлога поступак Апелационог суда је неуместан, да га због непричвршћивања седишта ставио на одговорност због несреће, тим више, јер установљење тога, током парнице није нико тражио. Према

томе Апелациони суд својим поступком повредио је правно правило, када је узео за темељ своје пресуде такове правне чињенице које не чине основ тужбе.

Жалба у ревизији туженог је основана, док жалба тужитеља у ревизији је неоснована из следећих разлога:

У конкретној парници, тужитељ никада није тврдио, да зато има да се установи одговорност туженог, што је ставио на расположење Ш. Б. једна кола неспособна за ношење ђубрета, јер да седиште није било довољно причвршћено, шта више, та околност није током I степеног и II ст. поступка ни расправљана. Напротив основ тужбе тужитеља је тај, да тужени одговара ради тога, јер га терети немар, када је терање кола поверио недораслој женској особи као и ради тога што се тужени обавезао штету надокнадити.

Пошто је призивни суд утврдио чињеницу, а коју тужитељ у ревизију није напао, те је према томе и за овај Касациони суд меродавна, да овај приговор тужитељи, да би тужени за проузроковану штету био одговоран и за то, што је неспособном женском лицу поверио запрегу, је неоснован, јер је једна паорска двадесетогодишња девојка способна да рукује колима и коњима, јер такав посао тежачке девојке раде и обављају у свом тежачком позиву, те како тужитељ није доказао ни други основ тужбе да је примио тужени обавезу да одштету плати, и како призивни суд није могао досудити нешто, на таквим правним чињеницама (основу) на ком тужитељ тужбу није ни покренуо, а нити је та чињеница била код нижих судова претресана, повредио је Апелациони суд на тај начин како формално тако и материјално право када је тужби делимично дао места, ради чега је ваљало и донети пресуду као у диспозитиву.

Касациони суд валази да услед горњег стајалишта да тужитељу не припада ништа, отпада жалба тужитеља услед недосуђења целе утужене своте.

Изрека о трошковима темељи се на § 425 и 503 Грпп.

Нови Сад, 27 септембра 1940 године.

* * *

IX. 92.

39.

Самим тим што радник, напуштајући службу није приликом примања припадљености задржао према послодавцу изричито право да ће награду за прековремени рад накнадно тражити, не може се сматрати да се права на награду за прековремени рад ђушке одрекао.

(Кс. у Новом Саду, Су. 742-1940).

Разлози: Како је једно веће Касационог суда у својој пресуди од 5 јуна 1940 бр. Рев. II. 254-1940 изрекло да радник, напуштајући службу и примајући припадљености не губи право да доцније тражи награду за прековремени рад, иако то право није приликом напуштања службе према послодавцу изричито задржао, а друго грађанско веће својим закључком од 22 августа 1939 број Рев. I. 84/1938 изрекло да ако радник, напуштајући посао и примајући припадљености није задржао право према послодавцу да ће тражити награду за прековремени рад, има се сматрати да се тога права одрекао, које су обе одлуке унесене у Збирку важних одлука овога Касационог суда, ваљало је у смислу § 57 Закона о уређењу редовних судова изнети предмет пред редовну општу седницу и то питање решити начелном одлуком, која је обвезна за сва већа Касационог суда, како би по том питању решења у конкретним случајевима у будуће била једнообразна.

Заузимајући у диспозитиву ове начелне одлуке истакнуто правно стајалиште Касациони суд се руководио разлогом да не стоји, додуше, у супротности са прописима Закона о заштити радника да се радник (помоћно особље из § а 3 Закона о заштити радника) по престанку

службенога односа, пошто коначно престаје његова економска зависност од послодавца, може својих права на принадлежности па и права на награду за прековремени рад, који му послодавац дугује, одрећи. Нема, међутим, таквога правнога прописа нити у Закону о заштити радника, нити иначе, да би сама та чињеница што радник приликом напуштања службе, примајући принадлежности није задржао изричито право да ће награду за прековремени рад накнадно тражити, значила да се радник права на награду за прековремени рад нутке одрекао. Тако стајалиште Касационога суда не искључује, међутим, да суд од случаја на случај узимајући у обзир све околности конкретнога спора, ипак не установи да се радник, напуштајући службу, права на награду за прековремени рад одрекао, било на тај начин што је са послодавцем склопио обрачун којим признаје да је у погледу свих својих принадлежности, па и у погледу награде за прековремени рад измирен, било што би суд из других околности и понашања радника могао извести тај закључак да се радник права на награду за прековремени рад одрекао.

Нови Сад, 23 децембра 1940 године.

40.

По сталној судској пракси, право власништва може се стећи и од невластника, ако се нека ствар додуше од невластника, али уз противуречност прибави од таквог лица, коме је власник поверио ту ствар, иако не у сврху продаје, него н. пр. у сврху чувања или употребе. — Право власништва на покретну ствар путем преноса, по правилу дакле стиче прималац на покретну ствар и онда, ако ствар није преноситељева, сем случаја, ако је прималац злонамеран.

(Кс. у Новом Саду. Рев. II. 350-1938).

Касациони суд ревизију тужитеља не уважава, пресуду призивног суда одобрява и осуђује тужитеља да

Шв. 4. еп/404

смислу прописа Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова. Извесни судови нарочито губе из вида да су код оцењивања прихода дужника у смислу чл. 2 Уредбе меродавни једино њихови *опорезовани приходи* те при доношењу ових решења узимају у обзир стварне приходе дужника.

Из ових разлога, а с обзиром да су ова решења у смислу чл. 54 Уредбе коначна и да против ових решења нема места правном леку Банка је молила Министарство да расписом упозори судове да приликом доношења решења из става 8 чл. 2 Уредбе узимају у обзир само *опорезоване приходе* дужника а не стварне или на неки други начин оцењене приходе.

Моли се Претседништво да изволи на предње упозорити подручне им судове.

Горњи рачпис достављам г. г. члановима овог Апелационог суда ради знања, а г. г. претседницима Окружних судова ради достављања подручним им судовима стим наређењем, да ми о учињеноме поднесу извештај у року од 8 дана.

Потребне отправке расписа за подручне судове шаљем у прилогу.

Нови Сад, 20 маја 1937 године.

Претседник Апелационог суда
Жив. Поповић, с. р.

Мала збирка судске праксе

Дра Нике Игњатовића, касационог судије у Новом Саду

- Св. 1 Судска пракса из брачног права - - - Динара 10.—
- Св. 2 Судска пракса из брачно имовног права - Динара 10.—
- Св. 3 Судска пракса из наследног права I. део Динара 10.—
- Св. 4 Судска пракса из наследног права II. део Динара 10.—
- Св. 5 Судска пракса из облигационог права I. део Динара 10.—

За који дан излази из штампе:

- Св. 6 Судска пракса из облигационог права II. део Динара 10.—